

ՈՐԵՐ

«Օրերի» ինֆուսիոյ հրատարակումները հայոց գեղատպանութեան մասին

Թերեւս միակ ձեռնարկութիւնը, որը չբողոքեց Արմենսթի մեծագործողից, Հայ համակարգիչ կենտրոնն է ու նրա գլխավոր տնօրէն Վահրամ Մխիթարյանը: Ավելին, այս կենտրոնը ընտրող շնորհակալական նամակն էր տասնամեակէ առաջ Արմենսթի մը համագործակցութեան համար:

Խանգարում, այլ կարգավորում է եղանակը, որով մենք մեզ էլ արտաբերում ենք ամառը: Փաստորեն ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների օգտագործումը Հայաստանում նոր որակական աստիճանի վրա է դրվում: Հիշենք, որ ներկայումս ինտերնետի համակարգից օգտագործողները մեզ մոտ չեն գերազանցում 5-6 հազարը: Հնարավոր

խոսքը մասնագետների նկատմամբ լայնատեսքով է վերաբերում: Կենտրոնն այսօր օգտագործում է այսօրու կոչված իր ռեզերվային ֆոնդը, այսինքն նոր մասնագիտացողներին, որոնք համադաստիսան Պրոֆեսիոնալ մակարդակի հասնելուց հետո հրաժարվում են հետագա աշխատանքից: Պատճառն անբավարար ֆինանսավորումն է:

Չեխայում հրատարակվող «Օրեր» համաեվրոպական հայկական ամսագիր այս օրով 3-4 համարներն ամբողջութեամբ նվիրված են գեղատպանութեան 85-ամյակին: Ամսագիրը հազեցած է հիշատակման օրվան նվիրված հրատարակումներով, Հայոց գեղատպանութեան վերաբերյալ նոր ու հետաքրքիր տեսակետներով, որոնք հնչում են նաեւ բարձր մասնագետների բերանից:

«Օրերի» խմբագիր Հակոբ Ասատրյանին հաջողվեց ամսագիրն իսկապէս համաեվրոպական դարձնել: Ուսագրով թղթակցութեամբ լեզուն այս ամսամիսակից, Եվրոպայից, Ֆրանսիայից, Ռուսիայից, Հունաստանից, Ռումինիայից, Լեհաստանից, Ռուսաստանից, ինչպէս նաեւ Չեխիայից սրվող թղթակցութեամբ: Զանի որ ամսագիրը արտոնվում է եվրոպայի հայկական գաղութներում սփռուած հայ ընթերցողը նույնպէս հետաքրքրված է Հայաստանի անցողիկաբար: Հակոբ Ասատրյանն իրեն յուրահասուկ թմայնութեամբ է ընտրել Հայաստանի վերաբերյալ տեղեկատվութեամբ սեղմ ու բովանդակալից հրատարակումներով լիարժեք տպագրութեան տեսլականը: Հայրենիքում տեղի ունեցող անեղանակաբար իրադարձութիւնների մասին:

Բազմաթիւ հրատարակումներով ամսագիրը ծանոթացնում է գեղատպանութեան եւ Հայաստան-Թուրքիա դիվանագիտական փոխհարաբերութեան մասին: Կարգաւորման սրբազաններին, վերլուծում նախորդ իշխանութիւնների որոշումները, հիմնականում ներկայիս իշխանութեան վերաբերմունքը լուսնաբանութեան հարցում «փոխզիջման» գնալու առաջարկներին: Ֆրանսիայի Մենասի կողմից Հայոց գեղատպանութեան չնայելու մասին մեկնաբանութեամբ է անում մասնաբան Իվ Թեոնը «Օրերի» փարիզյան թղթակցի Ռուզան Կյուրեղյանին սփած հարցազրույցում: «Այնպէս է, որ ամեն անգամ, երբ ծեղկույցը մտնում է ինձ Հայոց գեղատպանութեան հարցը, այդ խնդրի կողմ»:

ՀԱՅՈՑ ԵՂԵՆԻ ՌԳԵԿՈՂՈՒՄ

Նախկին ծեղկուսականների թիւն ավելանում է», իբրեւ ձեռքբերում ընդգծում է հանրահայտ մասնագետը: Հետաքրքիր է հենց թուրքերի տեսակետը Հայոց գեղատպանութեան մասին, մասնաբան Ֆիլիբ Աղանիւրը Գերմանիայում «Օրերի» թղթակցի Անահիտ Հովսեփյանին սփած հարցազրույցում հայտնում է. «Անհրաժեշտ է հարցի նկատմամբ փոխադրական, որպէսզի մտնեն ունենալ: Պիտի գտնել մարդկանց, ովքեր ընդունում են այդ դիրքումը, եւ փորձել մյուսներին համոզել, որ դա անձնապէս իրենց ցանկից է բխում»: «Օրերի» ընթերցողը կծանոթանա Հայոց գեղատպանութեան վերաբերյալ Խուրայի որոշումները հաղապատմութեանը գտնելով: «Խուրայի կողմից է Հայոց գեղատպանութեան մասին մեկնաբանութեամբ ճանաչող առաջին տպագրութեանը լինելու հնարավորութեամբ»: Այս ամենը, ինչպէս նաեւ Հայոց եղեռնի մասին ԱՄՆ կոնգրեսականների տեսակետները կարդացել «Օրերի» 3-4 համարում:

Ս. Պ.

«Ռոստելեկումը» հայաստանի կառքի ծառայութիւնների շուկայում է

«Արմենսթի մեծագործողի չի խանգարում»

Հուլիսի 7-ից այլընտրանքային արտադրութեան նոր ծառայութիւն գործարկվեց: «Միր» հեռուստառադիոընկերութեան երեւանյան մասնաճյուղը արքայազնային կառքի հանգույցի օմոնիակական մալուխով միացվել է Արմենսթի օմոնիակական թվային կառքի մայրուղուն: Պրն Մխիթարյանի հավաստմամբ, Հայաստանի ողջ տարածքում արդեն հասանելի են դարձել թվային կառքի ծառայութեանը: Իսկ երբ «Միր» կենտրոնական հանգույցը Առևտրային օմոնիակական մալուխով համակցվել կառքի ռուսաստանյան խոսուր մասակարար «Ռոստելեկումին», թվային կառքի ծառայութեան հասանելի են նաեւ ԱՊՀ եւ արտասահմանյան երկրների հետ:

Այս ծառայութիւնների հայաստանյան մասակարար փաստորեն Հայ համակարգիչ կենտրոնն է, որն իր գործունեութեամբ ծավալելու նպատակով Արմենսթից վարձակալել է արտադրութեան (հիմնականում Ռուսաստան) կառքի ծառայութեան եւ տեխնիկական որոշ միջոցներ: Ընդհանրապէս այս երկու ձեռնարկութիւնները վերջին օրերում համագործակցում են թվային կառքի փոխադրութեան: Ինչպէս կենտրոնի գլխավոր տնօրէնն ասաց. «Արմենսթի մեծագործողը մեզ չի

ուրոյն է ստեղծվում ինֆորմացիայի ակտիւ փոխանակում ինչպէս Հայաստանի տարածքում, այնպէս էլ նրանից դուրս: Այս առումով Հայ համակարգիչ կենտրոնը որոշակի խնդիրների լուծում է նախատեսում, ինչպէս, ասենք, թվային կառքի ծառայութեան փոխանակում ԱՊՀ երկրների միջոցով արտադրութեանը, թվային տպագրութեանը հեռակառքի միջոցով կառքի, էլեկտրոնային առեւտուր եւ այլն: Այս ծառայութիւնները բավականին թանկ հաճույք են եւ ցածրի համար տարգառեան անհասանելի: Այս էր մասնաբան, որ ընկերութեան բաժանորդները հիմնականում տեսական մարմիններ ու ձեռնարկութիւններ են, Ազգային ժողովը, նախարարութիւնները, արտադրութեան իրավիճակների վարչութիւնը եւ այլն: Կան մասնավոր ձեռնարկութիւններ էլ, սակայն դրանք որոշիչ չեն: Գները ինտերնետային ծառայութիւնների շուկայում, բնական է, թվային կառքի ծառայութեանը մասին են: Սեզ մոտ դրանք 10 անգամ էժան են, սակայն որեւէ ազդեցութիւն չեն գործում բաժանորդների ֆանակի վրա: Թեւեւ դա օգտագործողների ցանկից է բխում, ձեռնարկութեանը, սակայն, որոշակի վնասներ է կրում:

Սակայն, չնայած այս մասնաբանութեամբ, մեզ է նեցել, որ այդ վճարումները Հայաստանի տայմաներում այդքան էլ էժան չեն (մոտ 1000 դոլարին համարժեք դրամ), այնպէս որ, մնան գումարով էլ կարելի է «յուլ գնալ»: Ամեն դեպքում այս հանգամանքն անկասկած անդրադառնում ու հետագայում էլ խոչընդոտներ է առաջացնելու ծառայութիւնների որակի վրա, որն այնպէս էլ միջազգային մակարդակի չէ:

Նախաձեռնութիւնն արդեն առաջադիմական է: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար, այլեւ խթանում է բնագավառում մրցակցային շուկայի ստեղծումը: «Ռոստելեկում» մուտքը Հայաստանի շուկայ փաստորեն սահմանափակում է Արմենսթի գերիշխող կարգավիճակն արտադրութեանը: Այնուամենայնիւ, ճանապարհն է բացվում ոչ միայն կառքի աստղաբեզում նոր տեխնոլոգիաներ

Տայրը չի հավաստում զինվոր որդու լուսահարքար գոհվելուն

Տարուցված գործը՝ հասուկ հսկողության սակ

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՅՈՒՆԻՍ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ժամկետային ծառայության զինվոր Կարեն Մալխասյանի մահվան փաստով հարուցված գործը հասուկ հսկողության սակ է վերցվել: Այս մասին հայտնեց զոհվածի հայրը՝ Յենրիկ Մալխասյանը, միաժամանակ ընդգծելով, որ հանցանախադրությունը սրված է անձամբ 33 լուսահարքար նախարար Սերժ Մարգարյանի կողմից: Տվյալ գործը բազմիցս գրավել է լրատվամիջոցների ուշադրությունը, առաջին հերթին այն լուսահարքար, որ Յենրիկ Մալխասյանը հենց սկզբից որդու մահվան փաստին հասարակական հնչեղություն է սվել:

Չինվոր Կարեն Մալխասյանը հրազենային վերից զոհվել է 1999 թ. հոկտեմբերի 11-ին: Կասարված լնուրյան համաձայն, նրան, իբր լուսահարքար, վիրավորել է ծառայակիցը, որը զենքը ձեռքին Կարենի առջև կեցածով է ընդունել լուսահարքարի համար եւ դիտել է ձգանի: Կարենը վախճանվել է վիրահատության ժամանակ:

Չինձատարողի զոհվելու փաստով հարուցվել է իրական գործ: Կարենի հայրը որդու մահվան լուսահարքար լինելուն չի հավաստեց անձնակազմից: Նման վերաբերմունքի լուսահարքար այն է, որ մինչեւ մահը որդին բազմիցս հորը գրել է զորամասում եղած անկարգությունների եւ այն մասին, որ իրենից անբողջ ժամանակ փող են լուսահարքարում: «Ես ցանկանում էի փող ուղարկել, բայց չի ստացի: Ինձ զանգահարեցին Մոսկվա, որտեղ աշխատում էի, եւ ասացին, որ դժբախտություն է լուսահարքար», ասաց Յենրիկ Մալխասյանը:

Ժամանակը զորամաս, Կարենի հայրը եղել է դիրեկտոր, որտեղ տեղի է ունեցել դեղոր, հանդիպել այդ գործով մեղադրյալի, մյուս ծառայակիցների հետ: «Ես փող էի հավաքել որդուս հարսանիքի համար, եւ որտեղ այն ծախսել ձեռնարկություն իմանալու համար», ասաց նա:

Գործի լնություն համար Յենրիկ Մալխասյանը փորձել է ներգրավել

ուսաստանյան փորձագետների: Մալխասյանը պարզեցրեց, որ փորձագետները չեն կարող լնել այլ երկրում կասարված հանցագործությունը՝ առանց լուսահարքար անձանց հետ համաձայնեցնելու, նա մեկնել է Տուրքիա եւ Իտալիա, որտեղ արտադրվում է զործող անցնող զենքը: Գործը վերադարձվել է Լուսահարքարի հետ, նա պարզել է, թե որտեղ է հնարավոր լուսահարքար կրակոցը նկարագրված հանցանախադրություն: ըստ նրա, կոնսուլտանտները ժխտում են կրակոցի լուսահարքարությունը:

Մալխասյանը ձեռք է բերել որդու մարմնի լուսահարքարները, որոնցում ակնհայտ երեւում են զոհակի անցները: Լուսահարքարներն էլ ավելի են համոզել որդեկորույս հորը, որ կրակել են թիկունից: Նա լուսահարքար է կազմում մացա: Մալխասյանը լուսահարքարության մարմինները հոր բացակայությամբ զինվորի մորից գրություն են վերցրել է կազմում մացաից հրաժարվելու մասին: Դասարանը, առանց ռուսաձեռքների ներկայացուցիչների մասնակցության, հաստատել է նախախնության եզրակացությունները:

Այդ ժամանակ Յենրիկ Մալխասյանը դիմել է հասարակականությանը: Նա բողոքներ է արածել, որոնցում կոչ է արել բողոքի՝ սկսած երկրի նախագահից եւ խորհրդարանից, լուսահարքար կանգնել ձեռնարկությանը եւ զինվորի լուսահարքար կամայականությունից: Չոհված զինձատարողի հայրը դիմել է իրավալուսահարքարներին, մասնավորապես՝ Մալխասյանի անվան մարդու իրավունքների լուսահարքարության հայկական ֆոնդին:

Ս.թ. հուլիսի 8-ին Յենրիկ Մալխասյանին ընդունել է 33 լուսահարքարության նախարար Սերժ Մարգարյանը զինվորական լուսահարքար Գագիկ Տիսանյանի ներկայությամբ: Գանդիական ժամանակ նրան խոստացվել է, որ գործը կվերցվի հասուկ հսկողության սակ: «Ես հույս ունեմ, որ այս անգամ սրված խոստումները կկասարվեն, եւ ես կիմանամ ձեռնարկությունը», ասաց Յենրիկ Մալխասյանը:

Տուլիսի 10-ին, ժամը 15.00-ի սահմաններում, Կորյուն-Արուսյան փողոցների խաչմերուկում երթուղային սախներին, ավտոբուսներին եւ սրամվայներին սղատող ուղեւորներն ու անցողիները ակնասեքը դարձան մի արտաոց միջադեմի: 25-30 արեկան երեք ոսիկաններ հասարա-

այլ Գայասանի Գանաղթեթության մայրաղաղ երեւանի կենտրոնը: Մակայն բողոք առեւտրականները միաժամանակ գիտեց, որ այստեղ, այնուամենայնիվ, կարելի է ամեն ինչ վաճառել, երբ վաճառում ես 100-200 դրամ հասարակության կարգուկանոն լուսահարքարող ոսիկաններին: Պարզապես հուլի-

նոր կարելի է վաճառել ամեն ինչ: Նույն «չգործող» ուղեւորում ոսիկաններին վաճառող գումարը, անուշուշ, մեծ չէ: Գանաղթեթության համար նեւեր, որ ճանաղարհային ոսիկաններին «կաղելու» գները 500-1000 դրամ է, իսկ ամենալնական փողոցային դոնդիկներինը՝ 2000-3000 դրամ:

ՓՈՂՈՒՄՆԵՐ ԱՌԵՎՈՒՐ

Ոսիկանական Մենձայլիսես

կական կարգուկանոնի լուսահարքարներ, երկուսը զինված ձեռքին սեւ մահակներով, մեկը նաեւ մեծ դանակով, հալածում էին իրենց մեակական սեղոն ունեցող 70-ն անց երեք ճահիկների գյուղաճեստական մթեր վաճառող առեւտրականներին: Միլիցիաներին ոչ մի կերպ չէր հաջողվում «սեղահան անել» համառ ճահիկներին: Մալխասյանը (ուսերեն՝ «зачистка») ճարունակում էին, երբ ժամանեց իմ երթուղայինը: Խիզախ ու հարեւաստեր ոսիկաններն այնուպես էին փրկել առեւտրական ճահիկների վրա, որ, հաճախ առեւտրվ վսանգը ամենքն անարբեր էին միջադեմի: Մի ներին զգացողությանը բողոքը համոզված էին, որ դանակավոր ոսիկանը չի մորթի ճահիկներից եւ ոչ մեկին: Դժվար չէր կռահել, թե որտեղից եւ դանակը ընկել ոսիկանի ձեռքը, ճահիկներից մեկը ամենագիտելով, հավանաբար լուսահարքար եւ:

սի 10-ին երեք ճահիկները, երեքի ինձորում մացաի բացակայության լուսահարքար, սեղոյակ չեն եղել, որ երեւանի ֆաղաղաղթեթարանը ժամանակ առ ժամանակ արգելում է երեւանի կենտրոնում «չգործող» ուղեւորում առեւտր անելը: Գայասանում ուղեւորական հարաբերություններն ու ժողովրդավարությունն այլեւ անճեղի են: Ամե-

Գուսան, որ նման մամուլում խուլիգանությունների լուսահարքար անձանը Գայասանին չեն զրկի եւլուղայի խորհրդին լիւրակ անղանակցությունից: Գակառակ դեղում սեղոված կլինեն աղակիներ Աժ խոսակ Արմեն հայաթյանի դիվանագիտական ետանդին ու լուրբիինգին:

Թ. Ն.

«Միլիտուրի հետ կաղերի հաստատամբ մենք առնվազն մեկ տարով ես եմ ընկել»

Սկիզբը եւ 1
Մենք հեճարքարվեցին, թե Քոլարյան-Քլինթոն հանդիպման ընթացում, ընդհանրապես աներկյան այցերի ընթացում նահանգների կողմից արդյո՞ւն առաջ չի՞ փաճել այն մտահոգությունը, որ Գայասանը զնալով ավելի ու ավելի է ընդգրկվում Ռուսաստանի ազդեցության գոտում, ընդհանրապես լնարկվել են հայաստանական փոխարաբերությունների մասին հարցեր: Օսկանյանի լուսահարքարը հետեւյալն էր. «Այդ ենթատեստով ոչ, լնարկում չի եղել, լնարկվել են, իհարկե, մեր հարեւանների, ինչու ես նաեւ Ռուսաստանի հետ փոխարաբերությունների հարցը արաձաբեթանային կոնսեթսում, բայց այդպիսի մտավախություն չկա Մ. Նահանգների կողմից, ֆանի որ Ռուսաստանի հետ մեր հարաբերություններին մեկ այդ կսրվածով չեն նայում, ինչու ես այդ կսրվածով չեն նայում ԱՄՆ-ի հետ մեր փոխարաբերություններին: Դրան հիմնված են փոխաղարձ անհերի, գործընկերության վրա: Եվ ինչ թելադրեն Գայասանի անհերի այդ կողմն էլ կթեվի կեղծը»:

դեղում 907-ն արգելակում է ԱՄՆ-ի հետ ավելի ընդգրկում փոխարաբերությունների հաստատումը»:
Մեկնաբանելով «սախմեթրիկ կոմիլիմենտարության» սկզբունը՝ ՄԱԱ-ի հյուրը նեւց, որ «մի երկրի հետ մեր փոխարաբերությունների խորությունը կամ ծավալը չի տեսի է խանգարի մեկ այլ երկրի հետ նման կամ այլ հարաբերությունների ծավալմանը: Կոմիլիմենտարության հիմնում դրված է մեկը մյուսին չբացառելու սկզբունը»:

Արգորձախարաղ սեղեկացրեց, որ հայ-թուրքական փոխարաբերությունները եւս սեղ են գտել վերջին այցերի օրակարգում: Վաչեմզոնն ասել է, որ ճարունակում է միջնորդել եւ համոզել թուրքիային՝ բացելու սահմանը, բայց սահմանի բացումը թուրքիան ճարունակում է կաղել լուսահարքարային հիմնախնդրի հետ: ըստ թուրքի վարչաղեթի վերջերս արած

հայաարության՝ հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման միակ խոչընդոտն այսօր դարաբաղան հիմնախնդիրն է:
Ընդլայնելով հայ-թուրքական փոխարաբերությունների թեման՝ Օսկանյանը անղարաղաձավ թուրքիայի կողմից Ցեղատղամության ձեռնաղման խնդրին: Վկայակոչելով վերջին ճեթանում նկատելիորեն ախոթաղող հայ-թուրքական երկխոսությունը՝ Օսկանյանը նկատեց. «Թուրքիան ձեռնաղման ֆալիկ կարող է զնալ փոքր ֆայլերով», մանավանդ որ այդ առումով «այսօր թուրքիայում հանրային կարծիքի համար հող է լուսահարքարում»: Թուրքիայի կողմից Ցեղատղամության ձեռնաղմը կբացաղի թեճամանը երկու երկրների միջեւ, եւ «մեր խնդիրն այսօր լուսահարքարային վեր կանգնելն է, այլ ոչ թե լուսահարքարային մոտանաղը», ընդգոթեց Վ. Օսկանյանը:

Լրագրողների հարցերին ի լուսահարքար մեկնաբանելով եԱԳ Միմսկի խնքի համանախաղահների վերջին այցը արաձաբեթան՝ Օսկանյանը սեղեկացրեց, որ նոր առաղարկներ չկան եւ հիմնական մոտեթումն այսօր հետեւյալն է. «Գայասանի եւ Աղբեթանի նախագահների հանդիպումների արդյունքներից ստացված համաձայնությունների հիման վրա համանախաղահողները լուսահարքար է ճարունակեն իրենց միջնորդությունները: Նրան չեն լուսահարքարում որեւէ նոր առաղարկությամբ հանղես զալ մոտ աղաղաղում»:
Լրագրողները սեղեկացան, որ հոկտեթերի կեսերին Դիմում կկայանա Քոլարյան-Սիլին ՄԱԱ-ի հաղարաղակի զաղաղաղողի ճեթանակներում: Դրանցից հետո թեթան նոր առաղարկներ կլինեն համանախաղահողների կողմից: Մակայն այս լուսահարքարային բանակցություններում սեղաբար չկա:

ճարունակելով դարաբաղյան հիմնախնդրի թեման Մամուլի ազղային ակումբի հյուրը չի մանաղայնվեց այն լուսահարքարների հետ, ըստ որոնց կարգավորման ձեթողումը ձեթեսու է բողոք կողմերին: Միաձամանակ նա նեւց, որ այսօր, իհարկե, սեղանի վրա չկա այնուպիսի առաղարկ, որը կարող է հույս ներեղել մոտաղուտ կարգավորման առումով, այդ իսկ լուսահարքարով էլ զինղաղարի լուսահարքարում դեթ մնում է զերիսղի: Այնուամենայնիվ ետանախաղահողության մոտեթումը հանղում է հիմնախնդրի հնարակոթին արաղ կարգավորման անղաթեթությանը: Այս ամսվա կեսերին արաձաբեթան կոթամանի «Մեթրիլի-ի լուսահարքար» ուսումնաղարկության հեղինակը լնարկելու արաձաբեթան կլինի Գայասանի կայունության, անվանղու-

թյան խնդիրները:
Անղարաղանաղով Սիլիոս-Գայասան հարաբերություններին՝ ՄԱԱ-ի հյուրը նկատեց, որ «մեր լուրբիսական գործունեությունը չի տեսի է սահմանաղակվի միայն 907-ի հարցով»:
Այս առումով Օսկանյանը կարեւորեց կառավարության որոնումը ԱԳՆ-ի հողանու ներկո սեղեթել Սիլիոսի հետ կաղերի գործաղի վարչություն: «Տարբեր ողորսներում Սիլիոսի հետ կաղերի հաստատամբ մեթ առնվաղն մեկ տարով ես եմ ընկել», ֆանի որ «ղակատում էր ներաղանակ կայունությունը», աղաղ եւ «Սիլիոսի անարբերությունը, նրանց հոտաղարկությունը, որը բողոչ էր սաղիս որեւէ գործունեություն ձավաղել»:
Սիլիոսի հետ հանղիպումներից Գայասանի լուսահարքարությունները չեն կանգնեցնում եւ, ընդգոթեց Օսկանյանը: Նա միաձամանակ համաձայնվեց մեր այն լուսահարքարը, որ Սիլիոսին, այնուամենայնիվ, սուկաղի մտահողում է Գայասանից չղաղարող արաղաղղը: «Այո, սիլիոսի կողմից առաղին հարցաղումն արաղաղղն է», դրա միակ լուսահարքար աղաղաղաղերի սեղեթումն է, միով բանիվ՝ սեստական հիմնախնդիրների լուսահարքար, նկատեց Օսկանյանը: Գայասան լուրջ ֆինանսական մոտեթերին այսօր խանղարում է հարկային ֆաղաղակաղությունը եւ Գայասանի կոտումղաղակաղության ասթեթանը: Գայասան այսօրինակ դիարկումներին, Մամուլի ազղային ակումբի հյուրը լաղաղես եւ իր լուսահարքարում «Գիմեր ունեն ասելու, որ 2001 թիվը թեկումնային կլինի Գայասանի սեստական կյանում»:

Գյուղատնտեսություն

Օրանը եղել է մնում է Հայաստանի ամենամեծ հարսնություններից մեկը: Այս մրցանակը հաճախ անվանում են «հայկական բանան», իսկ ծիրաններու լախիկական անվանումը «Armenia» է: Որակական բարձր հասկանքների հետ մեկտեղ այս միջոց ունի մի յուրահատկություն եւս. հասունանում է միանգամից եւ որոշակի սահմանափակ ժամկետում 10-15 օրում, դառնալով բացառապես ու կազմակերպված իրացում: Այսօր գյուղերում, ռու-

սեփական փոխադրամիջոցներով ֆաբրիկում իրացում կազմակերպելը դարձել է անմրատակադարձ, սակայն, միեւնույն ժամանակ որոշ գյուղացիների համար, հասկալիք երանց, ովքեր փոխառում են բերքը բափել, վերջին միջոց:

Փաստորեն, այս սարվա ծիրանի բերքը գերազանցեց թե՛ գյուղացիների եւ թե՛ գյուղատնտեսության կանխատեսումները: Մի ֆանի շաբաթ առաջ, իսկ դրանից մոտ մեկ ամիս առաջ ՀՀ գյուղատնտեսությունը կան-

գներով, վաճառում են բերքը վերավաճառողներին, այսպես կոչված, «դալայներին»: Վերջիններս գյուղացիներից ամրանց գնում են հաճախ 20-30 դրամով ու վերավաճառում 50-100 դրամով՝ կախված նրանից, թե ֆանիի՝ ձեռքով է անցնում միջոցը: «Մալաթիա»-ի ռուկայում մի ֆանի գյուղացիների հետ զրույցից դարձվեց հետեւյալը. այսօր գյուղերում ընթանիմեր կան, որոնց արուստի միակ հույսը 1-2 հա ծիրանի բերքն է: Քանի որ սեղում գնումներ

մեկի խոսքերով, իրենց մնում է «սակի ֆանը», չնչին գումար, որով ոչ ընթանիի հոգա կարելի է հոգալ, ոչ էլ հաց գնել ու գոյատևել: Իհարկե, կան նաեւ մեկ ուրիշ տարբերակ. ինչպես հայտարարել է նույն գյուղատնտեսությունը, վերամշակման գործարաններին հանձնելը, սակայն դա էլ, ինչպես արդարացում են փաստերը, փրկություն չէ... «Այնպիսի վիճակ է ստեղծվել, որ Աստուց կարկուս ու ցրտահարություն են խնդրում, որդեգրի փչեք բեր ունենան ու ետդե կրակը

րեց այս սարի հանրապետությունից ծիրանի արտահանման ծրագրի մասին: Ըստ նախարարի այս սարի կարտահանվի 3 հազ. տոննա ծիրան: ՀՀ գյուղատնտեսության ագրոփզնեպի զարգացման վարչության ղեկավար Արագյանը «Ազգային» տեղեկագրեց, որ առ այսօր հանրապետությունից արտահանվել է 2 տոննա 100 հազ. կգ ծիրան՝ մի ֆանի գործարար կազմակերպությունների միջոցով: Վստահեցրին նաեւ, որ գյուղատնտեսությունն ամեն ինչ անում է արտահա-

Ծիրանի ձեռքը կրա՞կն ենք ընկել

Գյուղացիները Աստուց կարկուս ու ցրտահարություն են խնդրում, որդեգրի փչեք բեր ունենան ու կարողանան իրացնել

կաններում, իրացման կետերում ստեղծված վիճակը աղաքուցում է, որ չնայած գյուղատնտեսության վաղորու արված հայտարարություններին, բերի կազմակերպված իրացումը այս սարի էլ չստացվեց: Ավելին, մարգերից, մասնավորապես, Արմավիրից ստացված ահազանգերի համաձայն, բերի զգալի մասը մնացել է ծառերի սակ ու անասոյին կիզիլ արեւից չի է դառնում: Չկան նաեւ այն ենթադրյալ իրացողները կամ արտահանողները, որոնք մեզ է սեղում գնելին միջոց ու արտահանելին: Եկած հասուկեւն վրացիներն էլ առաջարկում են աս ցածր գներ, որոնք ոչ մի կերպ չեն համեմատվի անցյալ տարվա գների հետ, բայց նույնիսկ այդ դեղում վերջին փրկություն են աս գյուղացիների համար. մարդիկ գերադասում են ոչ ձեռնհաս, գրեթե չնչին գներով (մոտ 40-50 դրամով) սեղում վաճառել, քան թե բերել-հասցնել ֆաղափ ու ավելի չնչին գումարներով մի կերպ «ստացնել» վերավաճառողներին:

ընկնեն», խոստովանեց արմավիրցի մի գյուղացի:

ՀՀ գյուղատնտեսությունից սեղեկացան, որ ներկայումս երբ գյուղատնտեսական գործարան մթերում են կասարում մեկ կգ-ը 40-55 դրամով, ընդ որում Արարատի ու Արմավիրի գործարանները սեղում վճարում են կասարում, իսկ Արտաստեփնը վճարում է մասամբ: Գյուղացիներին թերեւս ձեռնու լինի բերքը գործարանին հանձնելը, եթե վերջիններս, իրավիճակից ելնելով, հաճախ չթելադրեն իրենց խաղի կանոնները: Կոնկրետ Արմավիրի դաշնակների գործարանում, որն այսօր կոչվում է «Արարատի» ԲԸ, օրեցօր հերթերի շաբաթը ավելի է մեծանում: Ընդունողներն էլ, փոխանակ արագորեն մթերելու, գյուղացիների վկայությամբ, արեստակառուներ հերթեր են առաջացնում, ժամեր շաբաթը ընդմիջում են մթերումը ու մեկ օր արեւի սակ որակը կորցրած բերքը ընդունում հայտարարվածից ցածր գնով ու վճարելու անորոշ ժամկետով: Մի խոսքով, ստեղծվում են այնպիսի տայմաներ, որոնց գյուղացին ստիպված է համաձայնել: Արմավիրից ստացված ահազանգին ի տասնամյակում ՀՀ գյուղատնտեսության քաղաքացիական պատերազմից վստահեցրին, որ խնդիր լուծված է, սակայն սեղեկացան, որ իրականում ոչ մի դրական տեղաշարժ չկա՝ նույն հերթերն ու ֆաբրիկը, արեւի սակ թրթրով ծիրանով բարձր մեկնաները: Համեմատաբար բարձր վիճակ է Արտաստեփում, որտեղ կասարած այցից հետո ՀՀ գյուղատնտեսար Զ. Գեւորգյանը «Հայրուրով» իր գոհունակությունը հայտնեց ու նորից հիշեց-

նումը հեշտացնելու համար. լայնամակրվածություն է ձեռք բերվել վրացական կողմի հետ, վերացվել են ծանադարհներին սահմանված տուրքերը, օդանավակայանում ստեղծվել են հասուկ բաժիններ, որտեղ արագ կասարվում են ձեռակերպումները եւ այլն: Ընդհանրապես, ծիրանի այգիներում ու ռուկայներում ծիրան արտահանողների հետ զրույցներից ու գյուղատնտեսության տարբեր վարչությունների աշխատակիցների, անձամբ նախարարի հայտարարությունների համեմատությունից հետո այնպիսի տայմաներում է ստեղծվում, որ ըստ առաջինների՝ ծիրանի իրացումը ծախսողված է, եւ աս գյուղական ընթանիմեր հսկայական կորուստներ են ունենալու, իսկ ըստ երկրորդների՝ ծիրանի իրացումը մեր հանրապետությունում կասարվում է փայլուն ձեռով:

Փաստը մնում է փաստ, որ հանրապետությունում կա ընդամենը տարեկան 5-6 հազ. տոննա ծիրանի դաշնակ (նույն գյուղատնտեսության հաշվարկներով, չնայած իրականում ցածր գնողունակության ու բնակչության աստիճանաբար թվազանի փոքր է), արդար արեւելյան մասում 20 հազ. տոննա ծիրանի բերք ունեցող մեր հանրապետությունը ունի հսկայական ավելցուկ, եւ դա այն դեղում, երբ նրմալ, ղեկավար մտեցնամք ու իրատեսական ծրագրերով իր որակական հասկանիչներով աշխարհում հայտնի հայկական ծիրանի արտահանման կարելի է հսկայական եկամուտներ արտադրել ղեկավարում ու նրա քյուլեթի համար:

ԳԱՅՆԵ ՄՈՒՐՈՅԱՆ

խառնել էր 16-18 հազ. տոննա ծիրանի բերք մոտ հինգ անգամ ավելի անցյալ տարվա բերքից, սակայն ամենադարձ հաշվարկները, որոնք ներկայացրին Արմավիրի մի ֆանի գյուղում, աղաքուցում են, որ այդ թիվը մոտավորապես կրկնակի է: Սոսալոր հաշվարկներով մեկ հա-ից ստացվում է մոտ 15 տոննա բերք, ինչը նշանակում է, որ նույնիսկ մեկ հա ծիրանի այգի ունեցող սեփականատերը, եթե անգամ զիջեր ու ցերեկ, 10-15 օր շաբաթանակ, ծիրանը ֆաղափ սեղողի, չի կարողանա հասցնել վաճառել: Երեսնամյա ռուկայներում այսօր ուղղորդել ֆառային վիճակ է, հասկալիք «Մալաթիա» կոչվող գիծերային ռուկայում, որտեղ գյուղացիները մեծածախ, սակ է թե չնչին

չեն կասարվում, գյուղացիները ստիպված են սեփական մեկնաներով իրացնել բերքը առանց որեւէ ակնկալի: Աղաքուցելու համար գյուղացիները կասարեցին լայն թվաքանական հաշվարկ. մեկ «ժողովի» ավտոմեքենան կարող է սեղողիսել ամենաքանակ մոտ 600 կգ ծիրան: Գյուղացին այդ մեծ ֆանակությունը ստիպված 30 դրամով վաճառում է վերավաճառողներին: Ստացված մոտ 18 հազ. դրամից եթե անգամ կեսն էլ, գյուղացիների վկայությամբ, իրենց մնա, արդար գոհ լինել է մնա: Միեւնույն ժամանակ բերի հասունանալը, մեկ հա-ի վրա գյուղացին կասարում է 200-250 դոլարի ծախս, եթե դրան էլ ավելացնեն մոտ 100 դոլար հողի ու քրի հարկը, արդար, գյուղացիներից

չեն կասարվում, գյուղացիները ստիպված են սեփական մեկնաներով իրացնել բերքը առանց որեւէ ակնկալի: Աղաքուցելու համար գյուղացիները կասարեցին լայն թվաքանական հաշվարկ. մեկ «ժողովի» ավտոմեքենան կարող է սեղողիսել ամենաքանակ մոտ 600 կգ ծիրան: Գյուղացին այդ մեծ ֆանակությունը ստիպված 30 դրամով վաճառում է վերավաճառողներին: Ստացված մոտ 18 հազ. դրամից եթե անգամ կեսն էլ, գյուղացիների վկայությամբ, իրենց մնա, արդար գոհ լինել է մնա: Միեւնույն ժամանակ բերի հասունանալը, մեկ հա-ի վրա գյուղացին կասարում է 200-250 դոլարի ծախս, եթե դրան էլ ավելացնեն մոտ 100 դոլար հողի ու քրի հարկը, արդար, գյուղացիներից

չեն կասարվում, գյուղացիները ստիպված են սեփական մեկնաներով իրացնել բերքը առանց որեւէ ակնկալի: Աղաքուցելու համար գյուղացիները կասարեցին լայն թվաքանական հաշվարկ. մեկ «ժողովի» ավտոմեքենան կարող է սեղողիսել ամենաքանակ մոտ 600 կգ ծիրան: Գյուղացին այդ մեծ ֆանակությունը ստիպված 30 դրամով վաճառում է վերավաճառողներին: Ստացված մոտ 18 հազ. դրամից եթե անգամ կեսն էլ, գյուղացիների վկայությամբ, իրենց մնա, արդար գոհ լինել է մնա: Միեւնույն ժամանակ բերի հասունանալը, մեկ հա-ի վրա գյուղացին կասարում է 200-250 դոլարի ծախս, եթե դրան էլ ավելացնեն մոտ 100 դոլար հողի ու քրի հարկը, արդար, գյուղացիներից

Բազրասաւեւում առեւտուրը «ժողովում» է, սնտեսությունը՝ ֆայֆայվում

Բազրասաւեւի շուկան բոլորինն է, բացի տեղացիներից

Բազրասաւեւի մասին հաճախ հիշատակվում է մասնախն կետին, երբեմն սահմանամերձ տարածքին եւ ինքնակալումն ռուկային անդրադառնալիս: Թե ինչ անբարենպաստ օրենքներով է գործում ռուկայն եւ թե ինչ ստորացված վիճակում են առեւտուրը գրադրողները՝ ներկայացրել են «Ազգային»: Ի՞նչ իրավիճակում է այսօր Բազրասաւեւը, արդյո՞ւ ռուկայն նպաստում է գյուղի սնտեսության զարգացմանը:

Ժամանակին Բազրասաւեւի դեղձի, խնձորի, սալորի, սերկելի, արմավի այգիներից տարեկան 8200 տոննա բերք է հավաքվել: Չնայած ավանի դեղձը ցուցադրվել է Կրեմլում: Նոյեմբերյանի օրացում Այրումի դաշնակների գործարանին հուսով ամենափոքր մասնաբաժնի է եղել այս տարածքը: Բազրասաւեւի ընդհանրապես, Բազրասաւեւից մրգով բեռնված գնացիներն առավել են խորհրդային Միության ցաս վայրեր: Առեւտուրը է նաեւ նուր ու ծիբադատ: Սակայն ՀՀ-ական սպեւառույցները հասան եւ այստեղ, օտը կես դար դաշնակ այգիներ անցնող աշխատավորները սոցիալական ծանր կացության դաշնակարգով ստիպված լինելու իրենց իսկ ձեռքով մաշված այգիներն ու նեւ-վեցին ռուկայ:

Բազրասաւեւի խորհրդանիցը հանդիսացող, 1967-ին գյուղի հիմնադիր Բազրաս Վարդանյանի հիմնած հիաստանը վարդանոցի, ուր

փայտաւեւ գողցիկ շինությանը օրացում էին աշխարհի գրեթե բոլոր տեսակի վարդեր, բարձր արմավենիները, բազմածեւ եղենիներ ու դափնիներ, վարդակակաչները, դեկորատիվ թփերն ու բազմերանգ ծաղիկներ, որոնք ձեռակերպված էին հասարակ ու ծաւակով, ուր բարձր մակարդակով դաշնակայան եւ ոչ դաշնակայան ընդունելություններ էին սեղի ունենում, վաճառվելուց հետո նախկին տեղից ոչինչ չմնաց: Վարդեր արդեն չկան, ծառերը հասնում են, այս ու այն կողմ ֆաբրեր են բափված, կիսակառույց, լված մի շինություն է կանգնեցված, միայն մի ֆանի եղենիներն ու կիսաֆանի աստիճաններն են հիշեցնում երբեմնի վսեմ ռուկ: Ասում են՝ տեղ ուղեցել է սաունա, օբսուրան, խաղասուն կառուցել:

Բազրասաւեւի ռուկայով տարեկան 2-3 հազար տոննա արտադրանք է ներմուծվում Հայաստան: Տեղանի բնակչիմայական լայնամասնեց բարեմաս են արեւադարձային դաշնակների անցնման համար, որոնց ինքնաբերական մրգից ցածր կլինի ռուկայում, ուստի սեփական սնկայնուր ունենալու նպատակով 150 ֆ տարածում արմավի 1000, դեղձի 4000, կեռասի 2000 կորիզներ են սնկվել: Նախատեսվում է վերականգնել թղի երբեմնի այգիները: Ներկա դաշնակ հեկտարներով հասունացած ծիբադատուները մաշված

չենթարկվելով, ծառերի վրա չորանում են: Ինչպես տեղեկացրեց գյուղատնտես Արմեն Գաբրիելյանը, անցյալ տարի «Պտուղ» ծրագրի օրացումներում Հայաստանի գյուղատնտեսության աշակցության կենտրոնի հովանավորությամբ երեսնի քաղաքային այգուց դեղձներ 1000 են ծիրանի 100 տնկի է բերել, որոնք անցնելու ֆինանսական խնդիրներն սկսվել են սեղ հասցնելուց: Մարդուց Ա. Դուրյանը խոստացել էր վճարել աշխատանքների համար: Բնակիչները, հանուն հարազատ գյուղի, առանց աշխատավարձի վարել են հողը, տեղիկա տարածել, քրի սակավության լայնամասնեցում դժվարությամբ մաշվել:

Այգեսնկուրը կազմակերպվեց, սնկների հետ անցնելու անհանգույց խնդիրներ, որոնց հիմնակետը մեկն է ֆինանսներ չեն տարածվում: Մասնաշաքի վրա չորանում են չքվելուց, տեղ են խոնավ կլիման նպաստում է վնասատու միջատների բազմացմանը, ինչը առաջացնում է մրգատու ծառերի տարբեր հիվանդություններ, որոնց բուժման կամ կանխարգելման համար դեղամիջոցներ են անհրաժեշտ: Մի ֆանի շաբաթ աշխատանքները դադարեցվել են փող չլինելու դաշնակով: Եվ մեկ-երկու շաբաթ, եւ նրանումն այգին կչորանա:

Գյուղատնտեսարանն ի վիճակի չէ փակելու կուտակված ծախսերը, ֆա-

նի որ եկամուտ չունի: Եկամուտ կլինի ռուկայից, որը գյուղի տարածքը լինելով հանդերձ գյուղատնտեսարանի չի տասկանում, այլ տարիներ առաջ առեւտրի նախարարությունից անցել է մարդատնտեսարանի ներակայության սակ:

Առեւտրի սահմանած անհերթ օրենքները, հուսահատությունը, շինակցման եզրին հասած մթնոլորտը նվաստացնում են մարդկանց: Պետությունն աշխատելու բնականոն ընթացք է արդիւնակերպ չի աշխատում, ովքեր էլ փորձում են ինքնաշարժ շարժարանով աղուստի նվազագույն միջոց հայտնաբերել հանդիպում են դրամաւորության ամենագոր կլիմային: Շուկայն սկզբի յուրաքանչյուր ծառայություն այն իր սեփականությունն է համարում, եւ բնակչության հետ վերաբերմունքը հեռու է ինչ-որ կարգ դաշնակառու ղեկավարից: Կանայք նույնիսկ ստիպված են բեռնակիր դառնալ, սնկի կետերում (Սաղախլոյի տարածքում) ստորացուցի գործը կասարել: Աշխատանակ, առողջ, հաճախ բարձր կրթությամբ մարդիկ ռուկայում ծանրով անգործ կանգնում են, թե երբ ինչ-որ մեկը կգոռա. «Համբալ, արի ֆաւո տուրքը»:

Հարբեցողությունը, անբարո վարել ռուկայից անմիջապես ներքափանցում են գյուղի հասարակության մեջ եւ անցնելի հետք թողնում անող սերնդի (եւ ոչ միայն նրանց)

հոգեբանության վրա: Բարձրորդի է արված դրոյրի կառուցման հարցը, որը ֆանդիլ էր երկարաժամ:

Բազրասաւեւ սանդղ ծանադարիցը հսկում են մասնախն կետի ծառայողները: Ծանադարիին դաշնակներ են դրված: Առեւտուրը հազգած օրերին եթե գյուղում որեւէ ծախս ղեկավար դաշնակ օտարացնուրը մեկնան երկար ժամանակ չի կարողանա տեղի ավտոնուներին հոծ շաբաթը: Փաստորեն, գյուղ ազատ մեկնելու հնարավորություն էլ չկա: Անընդհատ երբեւեկող տրանսպորտից խաղա ֆարուանը են եղել գյուղամիջոյան ծամփաները:

Անվիճելի է, որ առեւտուրը զարգացնում է սնտեսությունը: Սակայն, երբ դա արվում է գյուղատնտեսությունը ֆայֆայվելով, աշխատուրը վաճառվելով հետադիմում է սնտեսության ոչ միայն այս ծրուրը: Վեր նշված խնդիրների կարգավորման հարցում սեղում սնտեսական վերլուծություն կասարելու, կառավարության (որ կարծես սեղունային բնույթ է կրում) անհատադ աշակցության անհրաժեշտություն կա: Բազրասաւեւի տարածքը ծանադարադարիին, ռուկայի սնտեսությանը, մասնախն աշխատողներին, ուսիկանությունը, հայ ու վրացի անտակ կանանց դաշնակներուց առաջ Բազրասաւեւցուն է դաշնակուն:

ԳԱՅՆԵ ՄՈՒՐՈՅԱՆ

